

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 6Co/865/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3113217900
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 03. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Stanislava Marková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2014:3113217900.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Stanislavy Markovej a členiek JUDr. Aleny Záhumenskej a Mgr. Martiny Trnavskej v právnej veci navrhovateľa: KVANTUM Slovakia, s.r.o., so sídlom Matice slovenskej 8, Prievidza, zastúpené advokátkou JUDr. Máriou Habalčíkovou, so sídlom Bakalárska 4, Prievidza, proti odporkyni: X. B., bytom K. Q., J. XXX, o zaplatenie 564,40 eur s príslušenstvom a iné, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 16. októbra 2013, č. k. 16C/52/2013-43, jednohlasne, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e** .

Odporkyni náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a** .

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd uložil odporkyni zaplatiť navrhovateľovi istinu vo výške 148,50 eur spolu s 5,75% ročným úrokom z omeškania z dlžnej sumy od 26.03.2013 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšnej časti návrh navrhovateľa zamietol. Odporkyni náhradu trov konania nepriznal. Vo veci rozhodol podľa § 115a ods. 2 v spojení s § 200ea O.s.p. bez nariadenia pojednávania. V odôvodnení svojho rozsudku konštatoval skutkové závery, ktoré vyplynuli z listinných dôkazov, ktoré produkoval navrhovateľ. Takto zistil, že podľa výpisu z obchodného registra má navrhovateľ ako právnická osoba v predmete činnosti, okrem iných, od 31.03.2004 aj poskytovanie pôžičiek a úverov nebankovým spôsobom. Z obsahu zmluvy o úvere č. 92080 vyplynulo, že účastníci uzavreli dňa 25.06.2012 Zmluvu o úvere, ktorou sa navrhovateľ zaviazal poskytnúť odporkyni bezúčelový úver 400 eur a odporkyňa sa zaviazala tento úver vrátiť navrhovateľovi spolu s 3,7% úrokom v 24 mesačných splátkach po 31,50 eur, splatných vždy do 31. kalendárneho dňa v mesiaci, s prvou splátkou splatnou dňa 31.07.2012 a poslednou splatnou dňa 30.06.2014. Odporkyňa žiadala úver na účel - domácnosť. Podľa pokladničného dokladu navrhovateľa zo dňa 25.06.2012 bola odporkyni v uvedený deň peňažná hotovosť úveru 400 eur. Upomienkami navrhovateľa zo dňa 04.09.2012, 07.11.2012, 04.12.2012 a 10.01.2013 navrhovateľ vyzýval odporkyňu na zaplatenie dlhu z úverového vzťahu. Navrhovateľ podľa čl. IV bod 4 všeobecných obchodných podmienok oznámením zo dňa 06.03.2013 vyhlásil predčasnú splatnosť úveru ku dňu 25.03.2013. Z obsahu upomienok a oznámenia navrhovateľa je zrejmé, že odporkyňa na svoj úver zaplatila celkom 101,50 eur. Následne navrhovateľ zaslal odporkyni ďalšiu upomienku zo dňa 04.06.2013, ktorou ju vyzval na úhradu splatných záväzkov z úveru. Z obsahu uvedenej upomienky vyplýva, že odporkyňa po predčasnej splatnosti zaplatila navrhovateľovi na predmetný úver ešte 150 eur. Celkom odporkyňa zaplatila navrhovateľovi na predmetný úver 251,50 eur.

Podľa štatistického prehľadu priemerných úrokových mier z úrokov, ktorý uverejňuje Národná banka Slovenska, bola priemerná úroková miera zo spotrebiteľských úverov poskytovaných v období 6/2012

domácnostiam s dobou splatnosti od jedného do piatich rokov vo výške 15,37% ročne. Na základe uvedených zistení, okresný súd posudzoval vzťah medzi účastníkmi konania založený zmluvou o úvere zo dňa 25.06.2012 ako vzťah zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa § 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a aplikoval ako subsidiárnu úpravu ustanovenia § 497 Obchodného zákonníka, § 39, § 21 ods. 3, § 451 ods. 1 a 2, § 456 a § 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Dospel k záveru, že zmluvne dojednaný úrok z poskytnutého úveru 3,7% mesačne, čo je 44,40% ročne, je v rozpore s dobrými mravmi, v dôsledku čoho je zmluvou o úvere podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatná, a to pre rozpor s dobrými mravmi, keďže dojednané úroky z omeškania zo spotrebiteľského úveru v miere 44,40% ročne, ktorá miera skoro trojnásobne prevyšuje priemernú mieru úrokov obdobných spotrebiteľských úverov poskytnutých v danom čase (15,37%). Pretože podľa záverov súdu je úverová zmluva, ktorú uzavreli účastníci, neplatná pre rozpor s dobrými mravmi podľa § 39 Občianskeho zákonníka, má navrhovateľ nárok nie na zmluvné plnenie, ale len na vrátenie plnenia, ktoré odporkyni podľa tejto neplatnej zmluvy poskytol, a to vo výške 400 - 251,50 eur, t. j. 148,50 eur. Odporkyni uložil podľa § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka zaplatiť navrhovateľovi úroky z omeškania, vo výške určenej podľa nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. Pokiaľ ide o navrhovateľom žiadané úroky z úveru, poplatky za upomienky a zmluvnú pokutu, súd považoval tento nárok navrhovateľa za nedôvodný, pretože tieto nároky vychádzali z dojednania účastníkov z neplatnej úverovej zmluvy, preto vo zvyšnej časti návrh navrhovateľa zamietol. O náhrade trov konania okresný súd rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p. Odporkyňa bola v konaní pomerne úspešnejšia ako navrhovateľ, preto by jej patrila pomerná časť náhrady trov konania. Odporkyni žiadne trovy konania nevznikli, ani ich neuplatnila, preto jej okresný súd náhradu trov konania nepriznal.

Proti tomuto rozsudku navrhovateľ podal včas odvolanie, a to proti jej časti, ktorou okresný súd jeho návrh vo zvyšnej časti zamietol. Navrhol zmeniť rozsudok okresného súdu a priznať mu uplatnený nárok v celom rozsahu. Z obsahu jeho odvolania je zrejmé, že uplatňuje odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p., spočívajúce v nesprávnom právnom posúdení veci. Uviedol, že všetky podmienky poskytnutia úveru boli s odporkyňou vopred a individuálne dojednané, odporkyňa mala, ale nevyužila možnosť pred podpisom samotnej zmluvy ovplyvniť ich obsah. Okresný súd nesprávne vyvodil, že zmluva č. 92080 je v celom rozsahu absolútne neplatným právnym úkonom pre jej rozpor s dobrými mravmi. Jej prípadnú neplatnosť mal skúmať z pohľadu zákona č. 129/2010 Z. z. v spojení s § 53 ods. 1, 2 a 3 Občianskeho zákonníka. Podľa jeho názoru, okresný súd „ignoroval“ aj ustanovenia § 41 Občianskeho zákonníka. Navrhovateľ uniesol dôkazné bremeno o platnosti zmluvy č. 92080 a aj o platnosti všetkých v nej uvedených zmluvných dojednaní a toto sa týka aj paušálnej náhrady za každú zaslanú upomienku, dojednania o zmluvnej pokute, ktoré boli dojednané vopred, individuálne a písomne a jej výška je v súlade s hodnotou a významom zabezpečenej povinnosti (§ 3a nar. vlády č. 87/1995 Z. z.). Navrhovateľ žiadal priznať náhradu trov konania, ktoré mu vznikli v konaní pred okresným súdom.

Odporkyňa vo svojom písomnom stanovisku k odvolaniu navrhovateľa uviedla, že nesúhlasí s odvolaním navrhovateľa. Nemá právnické vzdelanie a v dobrej viere túto zmluvu podpísala, nevediac, že ide o neplatnú zmluvu. Je ochotná vrátiť sumu, ktorá jej bola poskytnutá, a preto rešpektuje rozhodnutie okresného súdu.

Krajský súd preskúmal vec v intenciách ust. § 212 ods. 1 O.s.p. a zistil, že rozsudok okresného súdu je potrebné potvrdiť ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p.. O odvolaní navrhovateľa rozhodol bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu podľa § 214 ods. 2 O.s.p., v zmysle ktorého pojednávanie nebolo potrebné nariadovať.

Podľa § 41 Občianskeho zákonníka, ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplýva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu.

Odvolací súd nesúhlasí s právnym záverom súdu prvého stupňa, podľa ktorého neplatnosť dohody o úroku má za následok neplatnosť celej zmluvy o úvere. Možným zdrojom pre vyššieuvedený právny záver súdu prvého stupňa je rozhodnutie NS SR vo veci sp.zn. 5Cdo 26/2011 cit: „K námietke

dovolateľov, že odvolací súd mal vysloviť za neplatnú z dôvodu rozporu s dobrými mravmi len tú časť dohody, ktorú vzhľadom na výšku dohodnutých úrokov považoval za neprimeranú, a teda nie celú dohodu o výške úrokov z omeškania, dovolací súd uvádza, že ak sa podľa § 41 Občianskeho zákonníka dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplýva, že túto časť nie je možné oddeliť od ostatného obsahu. Tam, kde sa dôvod neplatnosti vzťahuje na celý právny úkon (dôvod neplatnosti sa týka jeho podstatnej zložky), je právny úkon neplatný v celom rozsahu. Otázku možnosti a nemožnosti oddelenia právneho úkonu treba posudzovať z hľadiska povahy a obsahu celého právneho úkonu a nielen z hľadiska oddeľovanej časti. Zmluvu, pokiaľ ide o jej zákonom určené pojmové znaky, treba chápať ako nedeliteľný celok, v danom prípade bolo možné oddeliť časť zmluvy o pôžičke, ktorá v sebe obsahovala dohodu o výške úrokov, od samotnej zmluvy (platnosť zmlúv o pôžičke medzi účastníkmi nebola namietaná), avšak jej obsah tvorí nedeliteľný celok vo vzťahu k ujedaniu o dohodnutej výške úrokov. Túto dohodu považoval dôvodne odvolací súd za neplatnú z vyššie uvedených dôvodov, a podľa obsahu ju nebolo možné deliť tak, ako to má myslieť § 41 Občianskeho zákonníka.“ Z obsahu predmetného rozhodnutia je však zrejmé, že predmetom preskúmania rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšším súdom bola len dohoda o úrokoch, nie celá zmluva o pôžičke a v jej rámci sa dovolatelia domáhali vyslovenia neplatnosti len oddelenej časti výšky úroku, nad ktorou výškou je dohoda o úroku neplatná, a napádali rozhodnutie odvolacieho súdu, podľa ktorého je neplatná celá dohoda o úrokoch, navyše nešlo o zmluvu o spotrebiteľskom úvere. Právny záver o možnej neplatnosti celej zmluvy o pôžičke prezentuje rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky NS ČR sp.zn. 21Cdo 1484/04, cit.: Ak sú neplatné dojednania o výške úrokov obsiahnuté v zmluve o pôžičke, z povahy právneho úkonu a ani z jeho obsahu nevyplýva, že by túto časť nebolo možné oddeliť od ostatného obsahu zmluvy. Zmluva o pôžičke je však neplatná iba v dojednaní o výške úrokov len vtedy, ak oddelenie tejto časti od ostatného obsahu zmluvy nebráni ani okolnosti, za ktorých k zmluve došlo. Podobne cituje aj rozsudok Krajského súdu Prešov z 8. decembra 2011, sp. zn. 16Co/71/2011, ktorý uvádza: Súdny už judikovali, že aj ľahkomyselnosť dlžníka je kvalifikačným kritériom úžery (napr. Krajský súd v Prešove vo veci 3Co 3/2011). Kvalifikačné kritériá úžery nie je možné taxatívne uzavrieť. Vzhľadom na nedostatok explicitnej úpravy tzv. civilnoprávnej úžery sa dá judikatúrou dosiahnuť rovnaký výsledok. Civilnoprávna úžera spôsobuje neplatnosť právneho úkonu v celom rozsahu pre rozpor s dobrými mravmi (NS ČR 21Cdo 1484/04), pretože sa poskytuje úver pri nadvláde veriteľa za úžernú cenu úveru. V danom prípade pri zjavnom využití aj ľahkovážnosti dlžníka stačí, že k využitiu nadvlády nad dlžníkom dôjde aj čo len z nedbanlivosti (KS v Prešove 3Co 3/2011).

Je však zrejmé, že v týchto prípadoch sa konštatovala neplatnosť celej zmluvy pre neplatnosť dohody o úrokoch z dôvodu okolností, za ktorých k uzavretiu zmluvy o úvere došlo (ľahkovážnosť dlžníka a pod). V danej veci sa však súd prvého stupňa takýmito okolnosťami nezoberal. Z obsahu spisu takéto okolnosti doposiaľ nevyplývali.

Podľa názoru odvolacieho súdu v danej veci neplatnosť dojednania o úrokoch v zmluve o úvere nespôsobuje sama o sebe (vzhľadom na povahu takejto zmluvy a na jej obsah) neplatnosť zmluvy o úvere ako celku. Úprava obsiahnutá v § 502 Obchodného zákonníka posilňuje princíp obsahovej oddeliteľnosti tej časti právneho úkonu (zmluvy o úvere), ktorá sa týka úrokov, od ďalších častí takejto zmluvy (§ 41 Občianskeho zákonníka).

Na podporu obsahovej oddeliteľnosti možno uviesť aj úpravu zákona o spotrebiteľských úveroch (§ 9 zákona o spotrebiteľských úveroch), ktorá nesplnenie zákonných náležitostí zmluvy nesankcionuje neplatnosťou celej zmluvy, ale iba nedostatkom jej účinkov v časti dohody o úrokoch - úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov.

Z uvedených dôvodov súd prisvedčil navrhovateľovi, že neplatnosť dohody o úrokoch nemá bez ďalšieho za následok neplatnosť celej zmluvy o úvere.

Odvolací súd posudzoval predmetnú zmluvu z hľadiska zákona o spotrebiteľských úveroch a z hľadiska ustanovení Občianskeho zákonníka upravujúcich spotrebiteľské zmluvy, ku ktorému právnomu posúdeniu sa navrhovateľ vyjadril aj v rámci odvolania. Odvolací súd nemal za preukázané tvrdenie navrhovateľa, že by šlo o individuálne dojednanú zmluvu. Z predložených dôkazov nie je zrejmé, že by mala odporkyňa možnosť ovplyvniť obsah zmluvy, predovšetkým výšku poplatkov za poskytnutie úveru, zmluvnej pokuty, paušálnej sumy a že by došlo k dojednaniu inej výšky jednotlivých nárokov

navrhovateľa ako v iných prípadoch, ktoré sú súdu známe z úradnej činnosti. Nie je preukázané, že by mala odporkyňa možnosť získať úver u navrhovateľa, ak by žiadala zmeniť výšku poplatku za poskytnutie úveru, výšku zmluvnej pokuty, výšku paušálnej sumy výdavkov za zaslanú upomienku. Skutočnosť, na ktorú navrhovateľ poukazuje a ktoré majú podľa neho preukazovať individuálne dojednanie napr. možnosť odporcu odstúpiť od zmluvy po 14 dňoch, je zákonným právom spotrebiteľa (§ 13 zákona o spotrebiteľských úveroch) a nie prejavom individuálneho prístupu navrhovateľa. V zmysle § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka preto súd podrobil zmluvné podmienky preskúmaniu.

Vzhľadom na ustanovenia § 52 ods. 1-4, § 53 ods. 1, 5 Občianskeho zákonníka platného v čase podpísania zmluvy medzi účastníkmi bolo povinnosťou súdu zisťovať, či zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahovala neprijateľné podmienky, či neodporuje niektorými dojednaniami dobrým mravom a nespôsobujú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov. Podľa názoru súdu niektoré časti tejto zmluvy sú svojim obsahom koncipované tak, že pôsobia jednostranne v neprospech odporkyne ako spotrebiteľa. Tak vyhodnotil aj dohodnuté sankcie pre prípad porušenia povinnosti splácať riadne a včas spotrebiteľský úver - zmluvnú pokutu vo výške do 0,3% denne, čo je 109,5% ročne, a poplatok za upomienky vo výške 10 eur za každú zaslanú upomienku paušálne bez vyčíslenia skutočných nákladov spojených s vymáhaním pohľadávky v zmysle § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Tieto nároky preto považuje za neprimerané sankcie, ktoré sú neprijateľnou podmienkou v spotrebiteľskej zmluve v zmysle § 53 ods. 4 písm. k/ Občianskeho zákonníka. Občiansky zákonník v ustanovení § 53 ods. 5 považuje neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve za neplatné, preto nebol dôvod aplikovať moderačné právo ustanovenia § 545a Občianskeho zákonníka, ako sa domnieva navrhovateľ, keď požaduje zníženie výšku zmluvnej pokuty. Súd prvého stupňa preto správne zamietol návrh v časti o zaplatenie zmluvnej pokuty a náhrady za upomienky. Práve tak sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, podľa ktorého považuje dohodu o úroku za neplatnú pre rozpor s dobrými mravmi, keď tento viac ako dvojnásobne (až o 16 %) presahuje úrok v priemere dojednávaný finančnými spoločnosťami pri spotrebiteľských úveroch pre domácnosti v rozhodnom období. Pre porovnanie nemecká judikatúra stabilizovala závery o neplatnosti, ak boli dohodnuté úroky vyššie ako 12 % nad priemer na trhu (BGR AZ: XI. ZR 252/89).

Odvolací súd preto považuje za dôvodný len nárok na istinu úveru vo výške 400 eur po odpočítaní súm už zaplatených odporkyňou 251,50 eur, čo je v konečnom dôsledku suma rovnaká ako suma priznaná v rozsudku súdu prvého stupňa 148,50 eur titulom bezdôvodného obohatenia. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p..

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že úspešnému odporcovi právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, nakoľko si nárok na náhradu trov odvolacieho konania návrhom neuplatnil (§ 151 ods. 1 O.s.p.) a zo spisu mu ani žiadne trovy nevyplývali.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné .